

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **B. Š.**, zast. Mgr. Vladimírem Štolem, advokátem, se sídlem Převrátiská 330, Tábor, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22. 7. 2013, č. j. 2 Ad 28/2013 – 45,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22. 7. 2013, č. j. 2 Ad 28/2013 – 45, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím vydaným dne 27. 2. 2013, č. j. 725 717 1977/43091-ŘT (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítla žalovaná námitky žalobkyně a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 12. 2012, č. j. 725 717 1977. Tím bylo na základě § 56 odst. 1 písm. d) a § 41 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, rozhodnuto tak, že se žalobkyni od 10. 1. 2013 snižuje výše invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, přičemž invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně byl stanoven na 4.857 Kč měsíčně. Posudkem lékaře oddělení lékařské posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení Písek ze dne 2. 10. 2012 byla žalobkyně podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění uznána od téhož dne uznána invalidní pro invaliditu druhého stupně, protože z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 60 %.

[2] V napadeném rozhodnutí vyšla žalovaná z posouzení zdravotního stavu žalobkyně, jež dne 15. 2. 2013 provedl lékař České správy sociálního zabezpečení, oddělení lékařské posudkové služby. Ten dospěl k závěru, že posudkový závěr lékaře oddělení lékařské posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení Písek vycházel z objektivního zjištění zdravotního stavu žalobkyně a jeho funkčních důsledků a jako takový jej lze potvrdit. Ve svém posudku konstatoval, že se u žalobkyně jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu § 26 zákona o důchodovém pojištění, který omezuje její fyzické schopnosti a má vliv na pokles její pracovní schopnosti; žalobkyně byla shledána invalidní dle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, nejednalo se však již o invaliditu třetího stupně, ale o invaliditu druhého stupně dle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles její pracovní schopnosti byla shledána distální dystonie pravostranných končetin s maximem postižení distální pravé ruky, vše v terénu dětské mozkové obrny, tedy postižení uvedené v kapitole VI. položce 8 písm. i) přílohy k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti v rozmezí 50 – 70 %. S ohledem na tíži postižení, komorbiditu i kvalifikační potenciál žalobkyně lékař České správy sociálního zabezpečení vyhotovující tento nový posudek zvolil střed těchto hodnot ve výši 60 %.

[3] Proti napadenému rozhodnutí žalované podala ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích žalobkyně dne 18. 4. 2013 žalobu, v níž se domáhala jeho zrušení. Poukázala v ní na obtíže, kterými trpí, přičemž vyjádřila nesouhlas se závěry předchozího posouzení svého zdravotního stavu. Podle jejího názoru se u ní jedná o pokles pracovní schopnosti v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu ve smyslu invalidity třetího stupně.

[4] Krajský soud si vyžádal posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Českých Budějovicích. Ta v posudku ze dne 13. 6. 2013 učinila diagnostický souhrn, dle něhož se u žalobkyně jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou byly v době vydání napadeného rozhodnutí zejména dětská mozková obrna, pravostranná hemidystonie těžkého stupně, středně těžká až těžká spastická hemiparesa vpravo s maximem postižení akra pravé horní končetiny, zkrat pravé dolní končetiny o 2,5 cm; žalobkyně je rovněž po korekční operaci pro pes equinovarus provedené v roce 1976. Ostatní komorbidita (epilepsie a Bechtěrevova choroba) aktivní hybnost žalobkyně výrazně neomezuje a nemají podstatný vliv na její pracovní schopnost. Zjištěná rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu odpovídala v době rozhodné pro posouzení zdravotnímu postižení uvedenému v kapitole VI. položka 8 písm. i) vyhlášky o posuzování invalidity, kde je míra poklesu pracovní schopnosti stanovena v rozmezí 50 – 70 %. Posudková komise s přihlédnutím k obtížím a profesi žalobkyně stanovila pokles její pracovní schopnosti na 70 %, neshledala však důvod pro použití § 3 vyhlášky o posuzování invalidity; konstatovala proto, že žalobkyně byla k datu vydání napadeného rozhodnutí invalidní dle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Šlo přitom o invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Vznik invalidity třetího stupně byl u žalobkyně stanoven od 20. 3. 2013.

pokračování

[5] V napadeném rozsudku vyšel krajský soud především právě z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Českých Budějovicích a dospěl k závěru, že přezkoumávané rozhodnutí žalované bylo vydáno v rozporu s § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, když jím byly zamítnuty námitky žalobkyně směřující proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 12. 2012, kterým jí byla snížena výše invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, protože podle posudkového zhodnocení se u ní jedná o invaliditu třetího stupně. Z toho důvodu krajský soud napadené rozhodnutí žalované pro vady řízení podle § 78 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.) zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení, neboť podle jeho závěru žalobkyně v případě, že získala potřebnou dobu pojištění, splňuje zákonné předpoklady pro dávku ve formě invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, a to od 20. 3. 2013.

[6] Rozsudek krajského soudu napadla žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížností, kterou opřela o kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť podle jejího názoru je napadený rozsudek nepřezkoumatelný z důvodu nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů. Stěžovatelka poukázala na to, že Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Českých Budějovicích v části posudku „Výrok a odůvodnění“ sice konstatuje, že k datu vydání napadeného rozhodnutí, tj. ke dni 27. 2. 2013 byla žalobkyně invalidní ve třetím stupni invalidity, z čehož plyne, že ke změně invalidity nedošlo; na druhé straně však posudek současně stanoví datum změny invalidity na třetí stupeň dnem 20. 3. 2013, což naopak předpokládá, že v době vydání napadeného rozhodnutí se u žalobkyně jednalo o invaliditu jiného stupně než třetího. Posudek však neuvádí, k jakému závěru posudková komise dospěla při posuzování míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně za období od 2. 10. 2012 do 19. 3. 2013. Z těchto důvodů stěžovatelka nemůže považovat takový posudek za úplný a přesvědčivý. Ani krajský soud přitom míru poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky za uvedené období žádným způsobem nestanovil a nezodpověděl. Z toho důvodu je stěžovatelka přesvědčena, že soud nemůže zrušit žalobou napadené rozhodnutí, když jednoznačně neprokázal, že žalobkyni ke dni vydání tohoto napadeného rozhodnutí náležel invalidní důchod pro invaliditu jiného než druhého stupně a v jiné výši. Proto stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, nebo ve věci po jeho zrušení sám rozhodl.

[7] Ke kasační stížnosti připojila stěžovatelka i návrh na přiznání odkladného účinku, který odůvodnila tak, že zruší-li Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu, jímž bylo napadené rozhodnutí stěžovatelky zrušeno, dostane se věc do stadia nového posouzení žaloby, v němž může krajský soud rozhodnout opačně, což by mělo za následek, že původní rozhodnutí stěžovatelky „obživne.“ Důsledkem nového rozhodnutí krajského soudu by však nebylo současné zrušení rozhodnutí stěžovatelky vydaného v mezidobí k realizaci původního rozsudku krajského soudu, v důsledku čehož by vedle sebe existovala dvě opačná rozhodnutí v téže věci. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 12. 9. 2013, č. j. 4 Ads 76/2013 – 27, návrh stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zamítl, neboť stěžovatelka neprokázala naplnění zákonných předpokladů nutných pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti; zejména nekonkretizovala újmu, která by jí nepřiznáním odkladného účinku měla vzniknout.

[8] Žalobkyně se ke kasační stížnosti stěžovatelky nevyjádřila.

II. Posouzení kasační stížnosti

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatelku v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] V dané věci je spornou otázkou posouzení invalidity žalobkyně v období mezi 2. 10. 2012 a 19. 3. 2013, respektive to, zda invalidita třetího stupně u stěžovatelky nadále trvala, případně dne 2. 10. 2012 zanikla (změnila se na invaliditu druhého stupně) a ke dni 20. 3. 2013 (případně 26. 2. 2013) opětovně vznikla.

[12] Podle § 78 odst. 4 až 6 s. ř. s. *zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán. Zruší-li soud rozhodnutí správního orgánu ve věci, v níž sám prováděl dokazování, zahrne správní orgán v dalším řízení tyto důkazy mezi podklady pro nové rozhodnutí.*

[13] V této souvislosti Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že posouzení zdravotního stavu a souvisejícího pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou (včetně určení data vzniku, trvání, zániku či změny invalidity), k níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise, jak vyplývá z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, publikovaný pod č. 526/2005 Sb. NSS). V posudku takové odborné lékařské komise se přitom hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, nýbrž se v něm zaujímají i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Při odnětí dávky důchodového pojištění podmíněné dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem musí navíc posudková komise zdůvodnit zánik plné či částečné invalidity, a to buď zlepšením zdravotního stavu posuzovaného, nebo posudkově významnou stabilizací, eventuálně musí uvést, co ji jinak vedlo k tomu, že již posuzovaného nepokládá za plně či částečně invalidního. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na který je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Posudek, který se zpracovává v řízení o žalobě proti

pokračování

rozhodnutí o odnětí plného či částečného invalidního důchodu, lze však považovat za úplný a přesvědčivý pouze v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným posuzovaným, vysvětlí důvod zániku nebo snížení stupně invalidity a tyto posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 - 48, www.nssoud.cz, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, publikovaný pod č. 511/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58, www.nssoud.cz).

[14] V dané věci Nejvyšší správní soud z posudku Posudkové komise MPSV v Českých Budějovicích ze dne 13. 6. 2013, jenž je založen ve spise krajského soudu, zjistil, že za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně byla shledána dětská mozková obrna, pravostranná hemidystonie těžkého stupně, spastická hemiparesa vpravo středně těžká až těžká s maximem postižení akra pravé horní končetiny, zkrat pravé dolní končetiny o 2,5 cm a stav po korekční operaci pro pes equinovarus v roce 1976. Zjištěná rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně v době vydání napadeného rozhodnutí stěžovatelky odpovídala zdravotnímu postižení uvedenému v kapitole VI. položce 8 písmeno i) vyhlášky o posuzování invalidity, kde je míra poklesu pracovní schopnosti stanovena v rozmezí 50 – 70 %, přičemž posudková komise stanovila tento pokles na 70 %. V tomto směru posudku posudkové komise MPSV nelze nic vytknout.

[15] Nejvyšší správní soud však dospěl k závěru, že předmětný posudek posudkové komise MPSV není přesvědčivý, logický a úplný ve vztahu k otázce, zda invalidita třetího stupně u žalobkyně ke dni 2. 10. 2012, kdy posudkový lékař okresní správy sociálního zabezpečení v rámci kontrolní lékařské prohlídky dospěl k závěru, že došlo ke změně invalidity na invaliditu druhého stupně, nadále trvala. Posudek posudkové komise se k této otázce nijak nevyjadřuje a ponechává tak otevřenou možnost, že uvedený posudkový závěr posudkového lékaře okresní správy sociálního zabezpečení byl správný a že od 2. 10. 2012 trvala u žalobkyně pouze invalidita druhého stupně, která se následně opět změnila na invaliditu třetího stupně. Zde je posudek posudkové komise dále nejednoznačný v tom, že není jasné, k jakému datu by opětovná změna na invaliditu třetího stupně měla nastat. V posudku se totiž na některých místech hovoří o tom, že k datu vydání napadeného rozhodnutí stěžovatelky (tj. 26. 2. 2013) byla žalobkyně invalidní v třetím stupni, na jiném místě se naopak uvádí jako den změny invalidity na invaliditu třetího stupně 20. 3. 2013. K tomu ovšem neuvádí text posudku žádné skutečnosti, z nichž by posudková komise mohla dovozovat takovéto změny zdravotního stavu žalobkyně (tj. jeho posudkově relevantní zlepšení, případně stabilizaci a následné zhoršení). Pokud by datum změny stupně invalidity mělo být skutečně 20. 3. 2013, čemuž by nasvědčovalo i datum zprávy z neurologického vyšetření MUDr. R., Nemocnice Písek, z něhož posudková komise mj. vycházela, pak by takové zjištění bylo z hlediska soudního přezkumu napadeného rozhodnutí stěžovatelky nepodstatné, neboť soud vychází ze skutkového stavu, jaký zde byl k datu vydání rozhodnutí správního orgánu, tj. 26. 2. 2013 (srov. § 75 odst. 1 s. ř. s.). Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku, krajský soud se zjevně přiklonil

k posledně uvedené variantě (tj. opětovný vznik invalidity třetího stupně k 20. 3. 2013), ačkoli posudek v této části je zjevně vnitřně rozporný.

[16] Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že otázka, zda byla žalobkyně ke dni 2. 10. 2012 až do vydání napadeného rozhodnutí nadále invalidní v třetím stupni, případně zda se invalidita v souladu se zjištěním posudkového lékaře okresní správy sociálního zabezpečení změnila na invaliditu druhého stupně a následně opět na invaliditu třetího stupně je významná jednak pro doplacení invalidního důchodu, který přinejmenším v lednu a únoru 2013 byl žalobkyni vyplácen ve výši odpovídající invaliditě druhého stupně, jednak případně i pro posouzení doby pojištění.

[17] Nezbyvá tedy než konstatovat, že posudek posudkové komise MPSV není v otázce trvání nebo změny invalidity žalobkyně srozumitelný, jednoznačný, logický a úplný, jak vyžaduje ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu citovaná výše. Nejvyšší správní soud pak tyto nejasnosti a rozpory v posudku nemůže nahradit vlastní úvahou, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Pokud krajský soud výše uvedené nejasnosti, respektive rozpory v posudku posudkové komise MPSV neodstranil např. výzvou k doplnění či vysvětlení posudku posudkovou komisí, pak je jeho rozhodnutí zatíženo v důsledku podstatné vady řízení nepřezkoumatelností (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).

[18] Nejvyšší správní soud z těchto důvodů napadený rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v dalším řízení odstraní výše uvedené vady posudku posudkové komise MPSV tak, že posudkovou komisí vyzve k doplnění posudku v naznačeném směru. Následně krajský soud ve věci znovu rozhodne na základě takto správně zjištěného skutkového stavu.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[19] Vzhledem k tomu, že kasační námitka stěžovatelky uspěla, Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost je důvodná, a proto byl rozsudek krajského soudu dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušen a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajský soud bude vázán závazným právním názorem, který v této věci Nejvyšší správní soud vyslovil (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[20] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí o žalobě (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. listopadu 2013

pokračování

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu